Maunant žiedus ant rankų, klebonui lyg ir graudu pasidarė, nes jis buvo abiejų mergaičių globėjas. Kai mirė jų tėvai, o Rasių dvarą nupirkęs žydas pradėjo statyti spirito varyklą ir atėmė jų žemę, nes trobos buvo sudegusios per gaisrą ir žemės pirkimo nebuvo jokio akto. Sako, kad buvęs kažkoks raštas, sudarytas kaimo seniūno ir dviejų ūkininkų liudininkų, bet jie visi seniai buvo mirę. Todėl žydas įrodė, kad tos žemės dvarponis niekam niekad nepardavė, o tik leido naudotis už darbą dvare.

Tokiu būdu klebonui nieko daugiau nebeliko, kaip tik susidėti abi našlaites į vežimą ir parsivežti į kleboniją. Čia paauglėms mergaitėms prasidėjo naujas gyvenimas. Klebonijoje darbo buvo daug. Daugiausia jos padėdavo šeimininkei prie valgio ruošimo, o ypač per atlaidus, kai privažiuodavo daug svečių. Prie klebonijos buvo labai didelis sodas, pilnas uogų ir vaismedžių. Mergaitės ir čia turėdavo nurinkti uogas ir virti uogienes, o taip pat skinti obuolius ir kriaušes žiemai.

Klebonas nė nepasijuto, kai abi mergaitės paaugo. Vyresnioji jau 18 metų mergina, o jaunesnioji 12 metų pusmergė. Kai J. Baltrušaitis pasipiršo vyresniajai, klebonas tikėjosi, jog mažesnioji dar pasiliks. Tačiau ta nenorėjo skirtis nuo sesers ir įsiprašė, kad ir ją drauge vežtųsi.

Pusryčių metu klebonas daug kalbėjo, juokavo, kad jaunoji perdaug neliūdėtų. Kėlė net kelis kartus stiklelį už jaunavedžių laimingą gyvenimą. Šeimininkė su tarnaite prižiūrėjo rūpestingai stalą, kad ko nors nepritruktų, nes dar tolima kelionė joms buvo prieš akis.

"Na, nors Baltrušaičiai ir Zanavykijos šimtamargiai, nors ūkis kaip Gavronskio palivarkas, bet savo sesers dukros, kaip sakiau, tuščios neišleisiu. Duosiu žadėtą tūkstantį rublių, o iš klebonijos kiemo ji išvažiuos su pilna padvada'".

Čia pat klebonas patiesė ant stalo visą tūkstantinę.

Klebonijos bernas jau iš vakaro paruošė vežimą. Tikrino rungus, tepė ratus, kad vežimas su kraičiais ir jauna marčia kur nors pakelėje nesulūžtų. Bet klebonas vis neapsisprendė tikrai, kuriuos arklius kinkyti. Vežimas jau stovėjo pakrautas su Seliomijos kraičiais. Stalas, spinta, lova, kelios kėdės ir kraitinė skrynia, pilna audeklų, staltiesių, rankšluosčių prikrauta. O ir patalynė surišta pūpsojo viršuje.

Bernas, pamatęs kleboną kieme, dar kartą užklausė jį:

— Tai... Kažin, kuriuos arklius kinkysime?

— Kinkyk juodbėrius! Už poros metų vėl turėsime kitus! — skubėdamas numojo ranka klebonas.

Atsisveikino Seliomija verkdama su visais. Bučiuodama dėdei ranką, padėkojo jam už viską, apsikabino klebonijos šeimininkę ir tarnaitę. Sesuo Veronika sekdama iš paskos, irgi gailiai verkė. Ji jau iš vakaro susidėjo visą savo menką turtą į medinę dėžę ir prašė berną, kad jos nepamirštų.

Išvažiavo iš klebonijos kiemo du vežimai. Pirmame buvo jaunojo pusbrolis, o antrame pats Baltrušaitis su jauna pačia ir kraičio priedu — žmonos seserim, kuri ašarodama sėdėjo, kaip višta susigūžusi į pasostę nugara.

Atsisukusi Seliomija dar karta pasižiūrėjo į bažnyčios bokštus, į kleboniją. Apmetė akimis sodą, laukus ir pievas, kur tiek metų praleido, ir krūtinėje ji pajuto gilų sopulį. Kaip bus naujoje tėviškėje, ji nė pati negalėjo įsivaizduoti. Dar gerai, kad dėdė išleisdamas tuoj pažadėjo atvažiuoti ir pasižiūrėti.

V. ČERNIAUSKAITĖ ILIUSTRACIJOS

Apie pietus keliauninkai pasiekė Naujamiestį. Žydai tuoj sustabdė vežimus ir pradėjo klausti:

— Ui! Ką turit parduoti?

— Turiu mergų! — nusijuokė Baltrušaitis.

— Ui! Mergų?

— Ale šitos, kuri čia sėdi šalia manęs, tai neparduosiu. Tai mano pati. Sau vežuosi. Žydai kasė barzdas, krapštė pakaušius nesuprasdami, apie ką čia jis dabar šneka.

O Baltrušaičių tėviškėje buvo didžiausia darbymetė. Savo vienturčiui sūnui tėvai norėjo iškelti šaunias vestuves, kaip šitamargiams Zanavykijos ūkininkams pridera. Todėl sukvietė visą kaimą, o net ir girininkų moteris prašė ateiti. Jaunimas visą dieną pynė vainikus, kuriais apkabinėjo ne tik vartus ir prieangį, bet ir darželių tvoras. Muzikantai jau nuo pat ryto čirpino savo smuikais, kad tik gražiau griežtų vestuvininkams, kai atvažiuos jaunieji. Stalai buvo nutiesti ne tik seklyčioje, bet ir šeimyninėj. Karšti valgiai garavo puoduose, o šalti užkandžiai ir sukrauti pyragai ant stalų viliojo visų akis. Keliolika butelių prūsiško gėrimo jau laukė svečių.

Piemenukai apie vidudienį, sulipę į gluosnius, dairėsi, ar nepamatys dulkių debesio. O apie pavakarę jie staiga pradėjo šaukti: "Jau atvažiuoja!"

Sujudo visi svečiai. Stumdė vieni kitus po kiemą, kad tik įspūdingiau sutiktų atvažiuojančius. Stipresnieji vyrai ėjo prie vartų pasitikti, o moterys susispie-

tė arčiau prie durų, kur jau stovėjo senieji Baltrušaičiai ir laikė lėkštę, apibarstytą rūtomis, ant kurios buvo duona ir druska, o taip pat ir du stikliukai degtinės garavo.

Tuoj iš vieškelio du vežimai įsuko į Baltrušaičių kelelį ir pro šimtametes egles prie vartų girgždėdami įvažiavo į kiemą.

Moterys pradėjo dainuoti:

Oi! Oi! Oi! Dievuliau mano!
Neišteksiu dovanėlių!

Reiks anytėlei, senai močiutei,
Šilkinės skepetėlės.

Reiks šešurėliui, senam tėveliui,
Baltojo stuomenėlio.

Oi! Oi! Oi! Dievuliau mano!
Neišteksiu dovanėlių!

Reiks mošytėlėms, jaunoms seselėms,
Plonųjų abrūsėlių.

Reiks dieverėliams, jauniems broleliams,
Margųjų juostužėlių.

Nors toli einu, nebijau nieko!
Turiu daug dovanėlių!

Vežimams sustojus, vyrai tuoj prišoko ir padėjo išlipti pirmiausia jaunajai. Marti drebėdama raudo, bet bandė juoktis lipdama iš vežimo į naują gyvenimą. Tačiau visi tuoj susidomėjo, kas ta mergaitė, kuri atvažiavo su jaunaisiais. Tuoj pradėjo šnibždėti vieni vienaip, o kiti kitaip. Daug visiems juokų sukėlė artimiausias Baltrušaičių kaimynas Petras Rinkevičius, kuris jau buvo senas bernas, bet vis dar sau negalėjo išsirinkti merginos. Tad jis ir juokavo, kad esą labai gerai, nes jaunieji ir jam nuotaką atvežę. Nors ji dar ir nedidelė, bet jis aiškinosi, kad dar galįs palaukti, iki ji užaugs. Be to, jis visada norėjęs pačios kapsiukės, nes zanavykės ne tokios gražios ir ne tokios meilios. Mergaitė pyko ir raukėsi, kai išgirdo, kad apie ją kalba, ir lindo už savo sesers pasislėpti.

Muzikantai iš peties drožė jaunavedžių maršą, o tėvai visus kvietė eiti į vidų ir pasistiprinti.

Visi svečiai daugiausia spoksojo į jaunąją. Vieni gyrė, kiti šiaip sau postringavo. O kaikurie tikrai sakė, kad esanti labai daili, aukšta tokia, raudonskruostė, gražiai nuaugusi. Bet buvo ir tokių, kurie tvirtino, kad būtų buvę geriau, jei Baltrušaitis būtų išsirinkęs sau merginą iš čia pat. Dabar parvežė marčią kapsę ir dar iš kitos parapijos. O prisivaišinusios moterys taip garsiai viena pro kitą šaukė, kad Seliomijai net suskaudo širdį.

— Ale klebono giminaitė! — šaukė viena.

— O! Toks čia daiktas! Klebono giminaitė! O ką jie iš to turės? Ar kad su savo brička per atlaidus galės įvažiuoti į klebonijos kiemą? Toks čia daiktas? O mums ir pas Joškų gerai. Didelis kiemas, arkliams daugiau vietos, o ir krautuvėlėje gali visko nusipirkti.

— Na! Ale klebonas pasogą gerą davė!

— Tai! Tūkstantį rublių bile kas galėjo jam duoti! Toks ūkis, o čia vienturtis sūnus! — šaukė kita.

Tris dienas ir tris naktis vestuvininkai ūžė, šoko, dainavo, valgė ir gėrė. O ketvirtos dienos rytą anyta perdavė jai samtį, ir čia prasidėjo marčios iš kitos parapijos naujas gyvenimą.

* Iš atsiminimų

EMILIJA VYDIENĖ

MIRKSNIS VIENAS

Per daugel metų širdin krovės:
Skausmai, džiaugsmai ir negerovės.
Jie augo, plėtės ir kankino,
Kol nepratrūko, neištvino.

Einu, jaučiu — našta lengvesnė
Ir visa žemė daug skaistesnė.
Nešuosi rankoj mirksnį vieną.
Jis gyvas, kalba į kiekvieną.

Džiaugiuos, kad turtą Dievo duotą
Ir aš jau pradedu naudoti,
Kad jisai žemėj negulėtų,
Nerūdytų ir nepelėtų.

Esu išdidi, tai mano pjūtis.
Manų jausmų širdies dalis,
Kad jis sukeltų gėrio liūtis
Pasklisdamas po visas šalis.

Ir tap būt gera netuščiomis
Ateit pas Tave, Sutvėrėjau.
Po ilgo darbo, rankomis sunkiomis,
Atnešt nors vieną žiedą Tau, Atpirkėjau.

ADA KARVELYTĖ

ILGESIO ŽIEDAI

Rūtos, mėtos, žirniukėliai,
Su jumis širdis mana...
Nors sapne kas pasakytų,
Ar kvepėsit man kada...

Ar ilsėsiuos vėl daržely,
Po senos obels šaka...
Ar pralėkdami paukšteliai
Dar čiulbės man, kaip tada...

O kada, kada, Dievuliau,
Vėl sugrįšu atgalios...
O kada ten vėl klausysiuos,
Mylimų žiedų dainos...

BIRUTĖ VYTIENĖ

VYŠNIA ŽYDĖJO

Šiltas vėjas smarkiai pūtė,
nešė žinią per lankas:
senas sodas pasiruošęs,
kelti dukrai vestuves.

Iš visų pati jauniausia
stovi sodo vidury,
baltais žiedais pasipuošus,
nuometuota ir daili.

Ją Gegužis pamylėjo
šiltą naktį paslapčia —
vyšnia vyšnelė žydėjo,
lyg jaunamartė balta.